

Pregled zakola in klavne kakovosti goveda v Sloveniji za leto 2012

Kmetijski inštitut Slovenije
Agricultural Institute of Slovenia

**Pregled zakola in
klavne kakovosti
goveda v Sloveniji
za leto 2012**

Ljubljana 2013

Izdal in založil

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Ljubljana, Hacquetova ulica 17

Direktor doc. dr. Andrej SIMONČIČ, univ. dipl. inž. agr.

Uredila Andreja ŽABJEK, univ. dipl. inž. zoot.

Urednica zbirke Lili MARINČEK, univ. dipl. inž. zoot.

Fotografija na naslovnici: mag. Blaž ŠEGULA

ISBN 978-961-6505-65-9

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletnih strani
Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/pls/kis/!kis.web>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

636.2.033(082.034.2)
637.5'62.04/.07(082.034.2)

PREGLED zakola in klavne kakovosti goveda v Sloveniji za leto 2012 [Elektronski vir] /
uredila Andreja Žabjek. - El. knjiga. - Ljubljana : Kmetijski inštitut Slovenije, 2013. - (Prikazi
in informacije / Kmetijski inštitut Slovenije ; 281)

ISBN 978-961-6505-65-9 (pdf)

1. Žabjek, Andreja, 1977-

268175360

PREDGOVOR

Pred vami je 4. letnik publikacije Pregled zakola in klavne kakovosti goveda v Sloveniji za leto 2012. V publikaciji so zbrani podatki rezultatov meritev in klasifikacije goveda ob zakolu vzrejenega in zaklanega v Sloveniji.

Zadnja dva letnika sta zaradi varčevanja izdana le v elektronski obliki, kar pa ne znižuje vrednosti in pomena obdelanih podatkov. Ne le strokovne službe, tudi večina rejcev se poslužuje računalnika in interneta. Podatki iz kontrole prireje mleka so v elektronski obliki rejcem na voljo že vrsto let in veliko jih redno uporablja. Na spletnem portalu Govedo pa so rejcem na voljo tudi obdelani podatki iz linije klanja za njihove živali in primerjava s povprečji Slovenije. Ker je uporaba le teh redka, na to posebej opozarjam.

Tomaž Perpar, univ.dipl.inž.zoot.

KAZALO

<i>Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Janez JERETINA, Tomaž PERPAR</i> ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V SLOVENIJI V LETU 2012.....	7
<i>Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Tomaž PERPAR</i> GOSPODARSKO KRIŽANJE Z MESNIMI PASMAMI V LETU 2012.....	25
<i>Peter PODGORŠEK, Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK- POTOKAR, Tomaž PERPAR</i> KONTROLA PRIREJE MESA GOVED V SLOVENIJI Z ANALIZO KLAVNE KAKOVOSTI V LETU 2012	37

**ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V
SLOVENIJI V LETU 2012**

Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR,
Janez JERETINA, Tomaž PERPAR

PREGLED PO LETIH

V pregledu rezultatov ocenjevanja goved prikazujemo obseg zakola (celoten zakol v Sloveniji), klavno kakovost (za goveda, ki so bila ocenjena) in prirast kot kazalnik intenzivnosti pitanja. Podatke o zakolu in klavni kakovosti smo pridobili od pooblaščenice organizacije za ocenjevanje in razvrščanje trupov na liniji klanja (Bureau Veritas) in jih povezali s Centralno podatkovno zbirko Govedo Kmetijskega inštituta Slovenije. Pasemska struktura in struktura zakola glede na kategorije so prikazane od leta 2007 do 2012 oziroma za vse živali, ki so bile zabeležene v CPZ do 05.03.2013. Pogoj za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Za leto 2010 so podatki za ocenjen prirast žive mase, glede na predhodno publikacijo popravljeni, ker v izračunu ni bila upoštevana povprečna rojstna masa.

Razvrščanje in ocenjevanje govejih trupov na liniji klanja se v Sloveniji izvaja po *Pravilniku o ocenjevanju in razvrščanju govejih trupov in polovic na klavni liniji* (UL RS, št. 103/2001; UL RS, št. 31/2004; UL RS, št. 120/2005; UL RS, št. 16/2008), ki razvršča goveje trupe v sedem kategorij ter ocenjuje konformacijo ali mesnatost (E-U-R-O-P) in zamaščenost (1-5) po sistemu EUROP (preglednice 1a, 1b in 1c). Od leta 2006 se razredi konformacije in zamaščenosti dodatno delijo v tri podrazrede, ki se označujejo tako, da je črki dodan še »+« ali »-« v primeru, da je konformacija oziroma zamaščenost trupa blizu višjemu oziroma nižjemu razredu (Priloga I Uredbe 1183/2006/ES, Priloga II Uredbe 1183/2006/ES). V letu 2008 je EU predpisala (Uredba 700/2007/ES) novo kategorijo starejših oziroma težjih telet starosti od 8 do 12 mesecev (kategorija Z), ki je del živali iz kategorij mladega pitanega goveda »preselila« v kategorijo starejših telet.

Cilj pričujočega prikaza je na enem mestu zbrati in predstaviti razpoložljive podatke o klavni kakovosti slovenskega goveda, ne pa

analiza različnih dejavnikov, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

Preglednica 1: Kategorije goved (a), razredi konformacije (b), zamaščenosti (c)

Table 1: Beef cattle categories (a), classes of conformation (b), fatness (c)

a) Kategorije goved/ <i>Cattle category</i>			
A	Trupi oziroma polovice nekastriranih mladih samcev, mlajših od 2 leti (biki) <i>Carcasses of uncastrated young male animals (bulls) of less than 2 years of age</i>		
B	Trupi oziroma polovice drugih nekastriranih samcev (biki) <i>Carcasses of other uncastrated male animals (bulls)</i>		
C	Trupi oziroma polovice kastriranih samcev (voli) <i>Carcasses of castrated male animals (steers)</i>		
D1	Trupi krav, ki so telile, starih do 30 mesecev <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved of less than 30 months of age</i>		
D2	Trupi krav, ki so telile, starih od 30 mesecev in manj kot 5 let <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved between 30 months and 5 years of age</i>		
D3	Trupi krav, ki so telile, starih več kot 5 let <i>Carcasses of female animals (cows) that have calved which are older than 5 years</i>		
E	Trupi telic <i>Carcasses of other female animals (heifers)</i>		
V	Govedo, staro 8 mesecev ali manj (teleta) <i>Carcasses of bovine animals aged 8 months or less (calves)</i>		
Z	Govedo, staro več kot 8 mesecev in največ 12 mesecev (starejša teleta) <i>Carcasses of bovine animals aged more than 8 months but not more than 12 months (older calves)</i>		
b) Razredi mesnatosti/ <i>Conformation classes</i>		c) Razredi zamaščenosti/ <i>Fatness classes</i>	
15	E+		1 1-
14	E	E Odlična/ <i>Excellent</i>	2 1 1 Slaba/ <i>Low</i>
13	E-		3 1+
12	U+		4 2-
11	U	U Zelo dobra/ <i>Very good</i>	5 2 2 Zadovoljiva/ <i>Slight</i>
10	U-		6 2+
9	R+		7 3-
8	R	R Dobra/ <i>Good</i>	8 3 3 Srednja/ <i>Average</i>
7	R-		9 3+
6	O+		10 4-
5	O	O Zadovoljiva/ <i>Fair</i>	11 4 4 Močna/ <i>High</i>
4	O-		12 4+
3	P+		13 5-
2	P	P Slaba/ <i>Bad</i>	14 5 5 Zelo močna/ <i>Very high</i>
1	P-		15 5+

Preglednica 2: Število in delež goved po pasmah, križancih z mesno pasmo, skupaj in letih

Table 2: Number, percentage of animals according to breed, crossbreed, total and years

Leto Year	Pasma/Breed																Skupaj Total
	RJ		LS		ČB		MESNA		RJ×M		LS×M		ČB×M		OSTALE		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
2007	10567	8,4	41176	32,8	14634	11,7	273	0,2	5165	4,1	4156	3,3	1744	1,4	47760	38,0	125475
2008	10094	7,9	39582	31,1	15858	12,5	283	0,2	5039	4,0	4164	3,3	1851	1,5	50242	39,5	127115
2009	8868	7,4	39855	33,2	15623	13,0	322	0,3	4146	3,5	3761	3,1	1710	1,4	55346	46,1	120014
2010	8538	7,2	38293	32,2	15050	12,7	372	0,3	3615	3,0	3684	3,1	1371	1,2	47517	39,9	118461
2011	8297	7,0	37743	31,7	15725	13,2	445	0,4	3127	2,6	3301	2,8	1310	1,1	49023	41,2	118971
2012	7440	6,7	35161	31,8	15232	13,8	501	0,5	2600	2,3	3018	2,7	118	1,1	45527	41,1	110688

¹RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, MESNA–mesne pasme/Meat breeds, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds, OSTALE/Other.

Preglednica 3: Število in delež goved po kategorijah in letih

Table 3: Number and percentage of animals according to category and year

Leto Year	Kategorija/Category																	
	A		B		C		E		V		Z		D1		D2		D3	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
2007	52223	45,2	17381	15,0	509	0,4	15057	13,0	19672	17,0	-	-	246	0,2	6793	5,9	3760	3,3
2008	51649	40,6	20366	16,0	644	0,5	13135	10,3	20667	16,3	915	0,7	234	0,2	6884	5,4	12619	9,9
2009	46418	38,7	20053	16,7	615	0,5	12758	10,6	18377	15,3	1858	1,5	432	0,4	6692	5,6	12806	10,7
2010	43950	37,1	21310	18,0	628	0,5	12433	10,5	18389	15,5	1912	1,6	634	0,5	6660	5,6	12544	10,6
2011	46871	39,4	17374	14,6	734	0,6	13378	11,2	17660	14,8	2011	1,7	697	0,6	7145	6,0	13101	11,0
2012	42099	38,0	15770	14,2	606	0,5	13107	11,8	15869	14,3	2150	1,9	720	0,7	7288	6,6	13079	11,8

¹A–biki (12–24 mesecev)/Young bulls (12–24 month), B–biki nad 24 mesecev/Bulls (>24 month), C–voli/Steers, E–telice/Heifers, V–teleta do 8 mesecev/Calves (<8 months), Z–teleta od 8 do 12 mesecev/Older calves (8–12 months), D1–krave do 30 mesecev/Cows (<30 months), D2–krave od 30 mesecev do 5 let/Cows (30 months to 5 years), D3–krave nad 5 let/Cows (>5 year).

Preglednica 4: Prirast in klavna kakovost goved po letih in kategorijah
 Table 4: Growth and carcass traits according to year and category

Leto Year	I Kategorija I Category	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	² Neto prirast, g/dan ² Net gain, g/dan	³ Prirast žive mase, g/dan ³ Live daily gain, g/day	⁴ Konformacija ⁴ Conformation, 1–15	⁵ Zamaščenost ⁵ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
2008	A	46652	641±106	352±65	555±104	941±186	8,0±2,2	6,4±1,8
	C	396	837±309	325±63	405±87	682±151	7,0±2,0	7,1±2,3
	E	11117	701±315	261±58	399±103	657±175	7,1±2,0	7,3±2,3
2009	A	41138	652±77	355±63	548±100	930±179	8,0±2,1	6,5±1,8
	C	332	824±187	325±64	405±86	681±150	7,1±1,9	7,2±2,3
	E	10562	722±290	267±56	392±95	647±164	7,0±1,8	7,8±2,4
2010*	A	38878	655±98	358±64	551±100	931±180	8,1±2,1	6,6±1,8
	C	381	822±193	326±64	408±87	684±150	7,0±1,8	7,3±2,2
	E	10085	727±280	270±58	392±95	643±163	7,0±1,8	7,8±2,4
2011	A	41321	646±77	356±63	556±100	937±180	8,0±2,1	6,5±1,6
	C	429	851±309	337±64	414±88	693±152	7,2±1,8	7,4±2,1
	E	10706	724±250	272±58	394±95	646±164	7,1±1,9	7,8±2,3
2012	A	36538	646±82	358±66	559±106	944±189	8,1±2,1	6,4±1,6
	C	321	822±198	329±64	412±87	690±150	7,3±2,0	7,2±2,3
	E	9859	716±230	271±59	397±95	652±163	7,2±1,9	7,7±2,2

*Za leto 2010 so podatki za ocenjen prirast žive mase, glede na predhodno publikacijo, popravljeni, ker v izračunu ni bila upoštevana povprečna rojstna masa / For year 2010, the estimated live weight gain data were corrected, because in the former publication the birth weight was not included in the calculation.

¹A-mladi biki/Young bulls (12–24m); C-voli/Steers; E-telice/Heifers. ²Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight ³Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing. ⁴Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15. ⁵Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15.

Preglednica 5: Prirast in klavna kakovost bikov (12–24 mesecev) po letih in pasmah

Table 5: Growth and carcass traits of young bulls (12–24 months) according to year and breed

Leto/Year	Pasma/Breed	Število/Number	Starost, dni/Age, days	Masa trupa, kg/Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan/ ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan/ ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija/ ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost/ ⁴ Fatness, 1–15
povprečja±standardni odkloni/means±standard deviations								
2011	RJ	2085	668±67	329±56	494±81	827±146	6,2±1,4	6,4±1,6
	LS	13942	646±75	365±61	569±96	961±171	8,5±1,7	6,5±1,6
	ČB	3208	646±77	312±63	485±91	807±164	4,6±1,4	6,1±1,9
	CK	96	626±96	287±73	458±90	755±465	7,4±1,7	5,9±1,7
	LIM	27	599±100	342±66	582±118	976±206	9,6±2,1	5,2±1,7
	CHA	42	642±64	388±59	612±107	1038±190	9,7±1,6	5,9±1,9
	LSX	2930	656±70	365±58	561±95	948±169	7,9±1,8	6,6±1,6
	RJ×M	829	667±66	356±59	537±89	905±160	8,4±1,6	6,4±1,6
	LS×M	1112	644±82	369±65	577±100	975±178	9,3±1,8	6,3±1,5
ČB×M	341	656±73	359±59	551±92	929±165	7,8±1,6	6,5±1,5	
2012	RJ	1785	661±73	326±60	496±89	831±160	6,3±1,4	6,2±1,5
	LS	12785	646±75	366±62	571±99	965±176	8,5±1,7	6,4±1,6
	ČB	2826	646±79	313±65	487±93	813±167	4,8±1,3	6,2±1,9
	CK	80	613±99	275±75	446±94	734±173	6,9±1,5	5,6±1,6
	LIM	38	634±84	355±75	563±124	950±223	9,8±1,9	6,0±1,6
	CHA	44	635±77	367±62	585±108	990±193	9,3±1,7	5,8±1,4
	LSX	2100	651±73	367±60	569±96	962±171	8,0±1,8	6,5±1,6
	RJ×M	655	661±70	355±61	540±92	911±165	8,3±1,5	6,3±1,5
	LS×M	1037	646±76	374±63	583±101	988±180	9,4±1,8	6,2±1,5
ČB×M	315	658±70	360±59	552±93	932±166	7,8±1,5	6,2±1,5	

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds. ²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing. ³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15. ⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15.

ZAKOL IN KLAVNA KAKOVOST GOVEDA V SLOVENIJI V LETU 2012

V analizo so bila vključena vsa goveda, ki so bila zabeležena v CPZ Govedo do 05.03.2013. Pasemska struktura zaklanih goved v letu 2012 je prikazana v preglednici 6 in sliki 1. Pogoj za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Zanimiv je tudi pregled pasemske strukture zakola mladih bikov, ki je zato posebej prikazan (slika 1b). Slika 2 prikazuje strukturo zaklanega goveda po kategorijah, kjer je ločeno predstavljena struktura vseh zaklanih živali (slika 2a) od strukture živali, katere so bile na liniji klanja tudi ocenjene (slika 2b).

V preglednici 7 je prikaz po klavnicah, v preglednici 8 pa so prikazani rezultati glede na kategorijo klavnega goveda. Poleg rezultatov ocenjevanja klavne kakovosti goved prikazujemo tudi neto priraste klavne mase, ki so pomembni za presojo intenzivnosti pitanja. Zaradi lažje predstave smo prirast ocenili tudi na živo maso (gre za približne ocene dnevnih prirastov žive mase, saj je v izračunu upoštevan povprečni faktor za klavno dobit (55%) in povprečna rojstna masa (preglednica 2, str. 40). V preglednicah 9 in 10 so prikazane porazdelitve klavnih trupov goveda različnih kategorij glede na ocene konformacije in zamaščenosti. Prirasti in klavna kakovost pri pitovnih kategorijah goved in posameznih pasmah so predstavljeni v preglednicah od 11 do 13. Cilj pričujočega prikaza je na enem mestu zbrati in predstaviti razpoložljive podatke o klavni kakovosti slovenskega goveda, ne pa analiza različnih dejavnikov, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

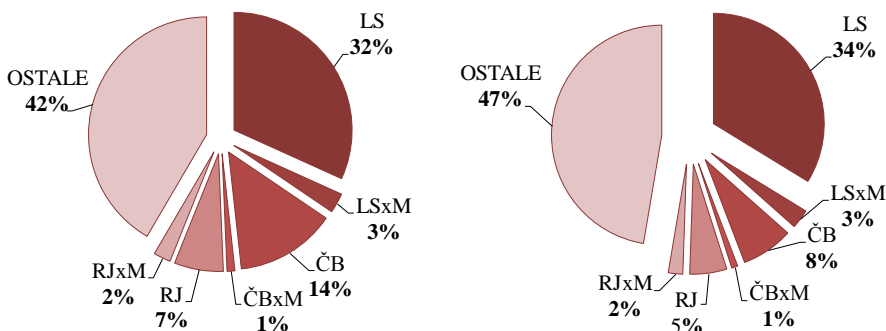
Preglednica 6: Struktura zakola goved po kategorijah in pasmah, Slovenija 2012

Table 6: Structure of slaughter according to category and breed, Slovenia 2012

¹ Pasma ¹ Breed	Št. Živali Number		² Kategorija/Category																	
			A		B		C		E		V		Z		D1		D2		D3	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
RJ	7440	6,7	2287	5,4	1214	7,7	73	12,0	608	4,6	700	4,4	74	3,4	38	5,3	758	10,4	1688	12,9
LS	35161	31,8	14209	33,8	4828	30,7	151	24,9	4656	35,5	2661	16,8	443	20,6	238	33,1	2436	33,5	5539	42,4
ČB	15089	13,7	3156	7,5	1279	8,1	22	3,6	753	5,7	5907	37,3	275	12,8	136	18,9	1405	19,3	2156	16,5
CK	630	0,6	134	0,3	121	0,8	24	4,0	60	0,5	117	0,7	59	2,7	6	0,8	42	0,6	67	0,5
LIM	269	0,2	68	0,2	73	0,5	6	1,0	40	0,3	25	0,2	23	1,1	-	-	14	0,2	20	0,2
CHA	176	0,2	69	0,2	42	0,3	2	0,3	23	0,2	1	0,0	2	0,1	-	-	11	0,2	26	0,2
BBP	2	0,0	-	-	1	0,0	-	-	1	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AAG	26	0,0	14	0,0	4	0,0	-	-	6	0,0	-	-	-	-	-	-	1	0,0	1	0,0
GAG	23	0,0	6	0,0	10	0,1	-	-	1	0,0	-	-	-	-	-	-	3	0,0	3	0,0
RAG	4	0,0	-	0,0	1	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	0,0
HLA	107	0,1	28	0,1	30	0,2	-	-	14	0,1	7	0,0	7	0,3	1	0,1	6	0,1	14	0,1
Druge	38691	35,0	17285	41,1	6331	40,2	252	41,6	4935	37,7	4825	30,5	1010	47,0	228	31,8	1770	24,3	2055	15,7
LSX	6111	5,5	2330	5,5	871	5,5	21	3,5	655	5,0	359	2,3	73	3,4	43	6,0	590	8,1	1169	8,9
RJ×M	2582	2,3	890	2,1	431	2,7	39	6,4	519	4,0	430	2,7	49	2,3	5	0,7	82	1,1	137	1,0
LS×M	3018	2,7	1187	2,8	360	2,3	13	2,1	672	5,1	393	2,5	97	4,5	17	2,4	124	1,7	155	1,2
ČB×M	1186	1,1	378	0,9	150	1,0	3	0,5	155	1,2	399	2,5	35	1,6	6	0,8	27	0,4	30	0,2
SKUPAJ	110512	100,0	42041	38,0	15746	14,2	606	0,5	13098	11,9	15824	14,3	2147	1,9	718	0,6	7269	6,6	13063	11,8

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, AAG–aberdeen angus/Aberdeen angus, GAG–nemški angus/German angus, HLA–višinsko škotsko govedo/Highland, DRUGE–ostale/Other, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

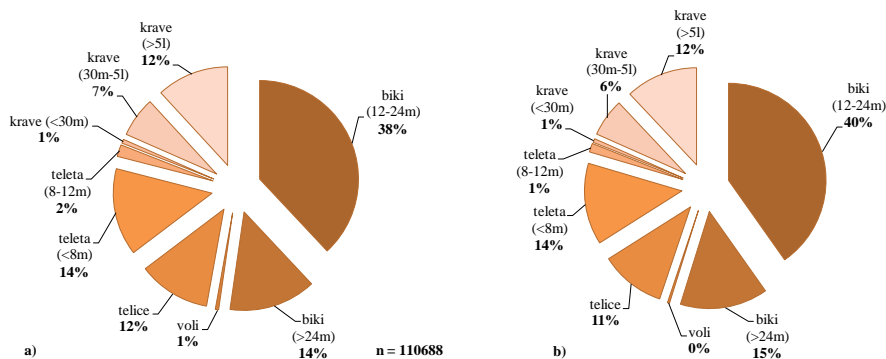
²A–biki do 24 mesecev/Young bulls (12–24 month), B–biki nad 24 mesecev/Bulls (> 24 month), C–voli/Steers, E–telice/Heifers, V–teleta do 8 mesecev/Calves (< 8 months), Z–teleta od 8 do 12 mesecev/Older calves (8–12 months), D1–krave do 30 mesecev/Cows (< 30 months), D2–krave od 30 mesecev do 5 let/Cows (30 months to 5 years), D3–krave nad 5 let/Cows (>5 year)

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, MESNA–mesne pasme/Meat breeds, RJxM–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LSxM–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČBxM–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds, ostale/Other

Slika 1: Pasemska struktura zaklanih goved: (a) vse kategorije skupaj, (b) biki (12–24 mesecev), Slovenija 2012

Figure 1: Structure of slaughter according to breed: a) all categories, b) bulls (12–24 months), Slovenia 2012

Slika 2: Struktura zaklanega goveda po kategorijah za celoten zakol (a) in ocenjeno govedo (b), Slovenija 2012

Figure 1: Structure of slaughter according to category: a) slaughtered animals, b) classified animals, Slovenia 2012

Preglednica 7: Zakol in ocene klavne kakovosti po klavnica, Slovenija 2012

Table 7: Slaughter and carcass quality data according to abattoir, Slovenia 2012

Klavnica <i>Abattoir</i>	Skupaj <i>Total</i>		¹ Mlado pitano govedo <i>Young cattle</i>		² Konformacija <i>Conformation,</i> 1–15		³ Zamaščenost <i>Fatness,</i> 1–15	
	N	%	N	%	⁴ Biki <i>Bulls</i>	⁵ Telice <i>Heifers</i>	⁴ Biki <i>Bulls</i>	⁵ Telice <i>Heifers</i>
Loške mesnine	21831	27,0	11870	28,5	8,2	7,3	6,2	7,5
Celjske mesnine	18559	22,9	10341	24,8	8,1	7,2	6,5	7,9
Meso Kamnik	11005	15,1	5107	12,2	7,9	7,2	6,3	7,0
NTD TABI	12254	13,6	6439	15,4	8,1	7,7	7,0	8,5
KZ Rače	7451	9,2	3220	7,7	8,0	7,5	6,4	7,6
Postojnske mesnine	5413	6,7	2749	6,6	7,9	6,6	5,9	6,9
KZ Sevnica	4431	5,5	1990	4,8	7,6	6,3	6,0	7,4

¹Biki (12–24 mesecev), Voli (12–30 mesecev), Telice (12–30 mesecev), Krave (12–30 mesecev)/*Young bulls (12–24 months), Steers (12–30 months), Heifers (12–30 months), Cows (12–30 months)*

²Konformacija/ *Conformation*: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

³Zamaščenost/ *Fatness*: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

⁴Biki (12–24 mesecev)/*Young bulls (12–24 months)*

⁵Telice (12–30 mesecev)/*Heifers (12–30 months)*

Preglednica 8: Zakol in ocene klavne kakovosti po kategorijah, Slovenija 2012

Table 8: Slaughter and carcass quality data according to category, Slovenia 2012

Kategorija Category	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/day	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja (± standardni odkloni)/means (± standard deviations)							
A Mladi biki Young bulls (12–24 m)	36538	646 (±82)	358 (±66)	559 (±106)	944 (±189)	8,1 (±2,1)	6,4 (±1,6)
B Biki Bulls (>24 m)	13219	829 (±149)	366 (±68)	449 (±94)	760 (±167)	7,9 (±2,2)	6,0 (±1,6)
C Voli Steers	321	822 (±198)	329 (±64)	412 (±87)	690 (±150)	7,3 (±2,0)	7,2 (±2,3)
E Telice Heifers	9860	716 (±230)	271 (±59)	397 (±95)	652 (±163)	7,2 (±1,9)	7,7 (±2,2)
V Teleta Calves (<8 m)	12336	149 (±41)	96 (±22)	680 (±192)	898 (±281)	6,4 (±2,0)	4,4 (±1,2)
Z St. teleta Older calves (8–12 m)	1324	307 (±38)	161 (±59)	525 (±182)	802 (±333)	6,5 (±2,1)	4,8 (±1,7)
D1 Krave Cows (<30 m)	572	837 (±64)	244 (±48)	-	-	4,9 (±2,2)	5,7 (±2,4)
D2 Krave Cows (30m–51/y)	5742	1385 (±258)	277 (±57)	-	-	5,2 (±2,4)	5,9 (±2,7)
D3 Krave Cows (>51/y)	10898	3054 (±968)	286 (±57)	-	-	5,2 (±2,4)	5,7 (±2,6)
A+B Biki Bulls (>12 m)	49757	695 (±131)	360 (±67)	530 (±113)	895 (±201)	8,0 (±2,1)	6,3 (±1,6)

m–Mesec/Month; l/y–Leto/Year

¹Dnevni prirast klavne mase/daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 9: Porazdelitev (%) klavnih trupov glede na razred konformacije, Slovenija 2012

Table 9: Distribution (%) of carcasses according to conformation class, Slovenia 2012

Kategorija Category		N	Konformacija/Conformation, %														
			P-	P	P+	O-	O	O+	R-	R	R+	U-	U	U+	E-	E	E+
A	Mladi biki/Young bulls (12–24 m)	36538	0,1	0,5	0,7	4,0	6,9	7,4	17,1	24,5	13,3	10,6	10,3	3,0	1,0	0,4	0,1
B	Biki/Bulls (>24 m)	13219	0,1	0,5	0,9	4,8	8,4	9,4	18,0	23,3	12,5	9,1	8,8	2,7	0,9	0,4	0,1
C	Voli/Steers	321	0,0	0,9	1,2	4,4	10,3	10,9	28,3	24,0	8,7	5,6	3,4	0,6	0,0	1,6	0,0
E	Telice/Heifers	9860	0,1	1,2	1,0	5,2	11,0	11,2	24,0	26,7	9,4	5,0	3,8	0,9	0,2	0,2	0,0
V	Teleta/Calves (<8 m)	12336	0,3	1,8	1,7	13,1	22,3	12,2	17,6	18,9	6,4	2,9	2,1	0,4	0,1	0,1	0,0
Z	Teleta/Older calves (8–12 m)	1324	0,7	4,2	2,9	11,0	15,3	10,2	20,6	23,0	6,6	2,6	1,7	0,9	0,2	0,1	0,0
D1	Krave/Cows (<30 m)	572	5,8	12,1	6,5	18,4	20,6	10,3	15,0	8,4	1,4	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
D2	Krave/Cows (30 m–5 l/y)	5742	5,2	12,5	6,5	17,3	17,1	10,5	12,2	10,8	4,0	2,2	1,3	0,4	0,1	0,2	0,0
D3	Krave/Cows (>5 l/y)	10898	4,9	11,7	6,7	17,1	17,6	11,8	12,3	9,7	3,7	2,2	1,6	0,4	0,1	0,2	0,0

m–Mesec/Month; l/y –Leto/Year

Preglednica 10: Porazdelitev (%) klavnih trupov glede na razred zamaščenosti, Slovenija 2012

Table 10: Distribution (%) of carcasses according to fatness class, Slovenia 2012

Kategorija Category	N	Zamaščenost/Fatness, %														
		1-	1	1+	2-	2	2+	3-	3	3+	4-	4	4+	5-	5	5+
A Mladi biki/Young bulls (12–24 m)	36538	0,0	0,8	1,1	7,1	25,1	20,8	17,9	18,3	6,8	1,2	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0
B Biki/Bulls (>24 m)	13219	0,0	1,2	1,6	12,0	31,0	20,1	14,9	13,2	4,4	0,8	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0
C Voli/Steers	321	0,0	2,5	1,6	5,3	16,8	14,0	13,4	19,0	15,3	5,0	2,8	2,5	0,9	0,9	0,0
E Telice/Heifers	9860	0,0	0,9	1,5	4,6	10,9	12,8	14,1	20,1	17,0	7,4	6,7	2,6	0,8	0,4	0,1
V Teleta/Calves (<8 m)	12336	0,3	8,2	10,4	33,7	36,2	8,3	1,7	1,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Z Teleta/Older calves (8–12 m)	1324	0,4	10,0	8,5	25,5	26,3	14,3	8,2	4,2	1,9	0,5	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
D1 Krave/Cows (<30 m)	572	0,3	8,9	8,0	16,1	17,3	12,4	13,5	11,9	6,1	2,1	2,1	0,5	0,5	0,2	0,0
D2 Krave/Cows (30 m–5 l/y)	5742	0,4	10,4	8,3	16,1	16,5	10,2	9,8	11,3	7,6	3,9	3,0	1,5	0,5	0,5	0,0
D3 Krave/Cows (>5 l/y)	10898	0,4	11,1	9,1	16,9	17,3	9,6	9,3	10,8	7,4	3,3	2,7	1,3	0,5	0,2	0,1

m–Mesec/Month; l/y –Leto/Year

Preglednica 11: Prirast in klavna kakovost mladih bikov (12–24 mesecev) in bikov (>24 mesecev) po pasmah, Slovenija 2012

Table 11: Growth and carcass traits of young bulls (12–24 months) and bulls (> 24 months) according to breeds, Slovenia 2012

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/dan	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
A-biki/Bulls (12–24 m)	RJ	1785	661±73	326±60	496±89	831±160	6,3±1,4	6,2±1,5
	LS	12784	646±75	366±62	571±99	965±176	8,5±1,7	6,4±1,6
	ČB	2826	646±79	313±65	487±93	813±167	4,8±1,3	6,2±1,9
	CK	80	613±99	275±75	446±94	734±173	6,9±1,5	5,6±1,6
	LIM	38	634±84	355±75	563±124	950±223	9,8±1,9	6,0±1,6
	CHA	44	635±77	367±62	585±108	990±193	9,3±1,7	5,8±1,4
	LSX	2100	651±73	367±60	569±96	962±171	8,0±1,8	6,5±1,6
	RJ×M	655	661±70	355±61	540±92	911±165	8,3±1,5	6,3±1,5
	LS×M	1037	646±76	374±63	583±101	988±180	9,4±1,8	6,2±1,5
	ČB×M	315	658±70	360±59	552±93	932±166	7,8±1,5	6,2±1,5
B-biki/Bulls (> 24 m)	RJ	762	852±120	345±64	410±82	691±146	6,4±1,5	6,1±1,6
	LS	3451	837±124	374±67	452±89	766±160	8,4±1,8	5,9±1,5
	ČB	958	850±124	335±69	400±87	671±156	4,8±1,4	5,8±1,9
	CK	84	908±231	327±64	372±89	625±158	7,5±2,0	5,6±1,6
	LIM	35	1360±691	457±117	381±120	652±206	10,8±2,2	5,2±1,5
	CHA	31	1290±583	465±119	393±110	673±192	10,5±2,4	5,7±1,7
	LSX	613	833±92	372±66	451±90	765±161	7,8±1,8	5,9±1,5
	RJ×M	252	835±139	368±70	446±94	755±169	8,3±1,8	6,1±1,7
	LS×M	226	836±93	373±67	452±95	767±170	9,0±2,0	5,7±1,6
	ČB×M	105	829±97	381±67	462±79	785±141	7,9±1,8	6,1±1,5

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 12: Prirast in klavna kakovost volov in telic po pasmah, Slovenija 2012

Table 12: Growth and carcass traits of steers and heifers according to breeds, Slovenia 2012

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/dan	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja±standardni odkloni/means±standard deviations								
C-Voli/Steers	RJ	8	719±102	295±34	415±64	690±111	6,3±0,9	7,6±1,8
	LS	97	752±104	334±45	451±74	757±128	7,7±1,5	7,3±2,1
	ČB	16	665±141	258±57	394±71	645±124	4,0±1,4	5,9±3,3
	CK	4	740±185	260±36	360±53	589±81	6,8±0,5	8,0±1,4
	LIM	3	733±155	292±59	399±49	661±86	8,0±1,0	3,3±1,2
	CHA	2	815±148	401±22	498±62	847±103	10,5±2,1	5,5±2,1
	LSX	10	790±99	322±51	413±74	691±131	6,6±0,8	7,0±2,6
	RJxM	5	716±105	313±24	446±85	746±145	6,4±1,3	8,0±1,9
	LSxM	10	730±132	358±51	500±77	843±128	8,6±1,2	8,1±1,8
	CBxM	2	810±156	309±75	380±19	633±45	7,0±0,0	6,0±1,4
E-Telice/Heifers	RJ	301	712±137	244±55	347±66	564±115	5,5±1,3	7,6±2,2
	LS	3377	674±129	273±55	412±78	677±136	7,4±1,5	7,7±2,1
	CB	520	696±135	243±65	352±78	570±141	4,3±1,4	7,1±2,7
	CK	30	558±131	180±47	326±72	505±129	5,5±1,2	6,6±2,5
	LIM	20	588±177	247±50	446±122	726±206	9,1±1,5	7,1±2,3
	CHA	6	577±155	211±90	355±74	561±148	7,5±0,5	4,7±0,8
	LSX	472	677±132	276±58	415±82	684±144	7,1±1,5	7,8±2,1
	RJxM	251	654±130	260±52	404±76	661±131	7,4±1,4	7,6±2,0
	LSxM	485	655±132	279±58	434±82	715±142	8,4±1,6	7,6±2,1
	CBxM	111	658±113	261±51	402±76	659±133	6,9±1,3	7,0±2,1

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJxM–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LSxM–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČBxM–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 13: Prirast in klavna kakovost telet (< 8 mesecev) in starejših telet (8–12 mesecev) po pasmah, Slovenija 2012

Table 13: Growth and carcass traits of calves (< 8 months) and older calves (8–12 months) accrodinig to breeds, Slovenia 2012

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/dan	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja±standardni odkloni/means±standard deviations								
V-Teleta/Calves (< 8 m)	RJ	455	139±36	91±20	683±174	885±261	6,3±1,4	4,3±1,1
	LS	2146	140±39	97±22	730±208	966±303	7,6±1,5	4,7±1,2
	CB	4843	149±36	92±18	642±153	835±223	5,1±1,3	4,1±1,1
	CK	65	168±39	98±22	605±153	803±241	7,0±1,6	4,7±1,1
	LIM	5	178±49	135±27	806±241	1186±353	10,8±1,3	4,8±0,4
	LSX	273	140±38	93±21	704±219	920±315	7,1±1,6	4,6±1,3
	RJxM	252	135±39	100±20	788±216	1052±276	8,2±1,3	4,7±1,2
	LSxM	276	140±35	107±22	797±167	1096±245	9,1±1,4	4,8±1,1
	CBxM	306	146±36	97±18	695±149	925±215	7,5±1,5	4,5±1,0
Z-Teleta/Older calves (8-12 m)	RJ	38	307±37	134±47	435±128	638±238	5,0±1,9	4,3±1,9
	LS	309	310±36	175±71	563±229	873±417	6,8±1,6	5,2±1,6
	CB	193	297±36	125±37	422±113	609±206	3,9±1,3	3,8±1,5
	CK	29	301±35	138±29	469±111	697±192	6,6±1,8	4,8±1,2
	LIM	3	287±47	145±35	526±203	793±345	8,7±3,2	4,0±1,7
	CHA	2	280±14	125±27	446±112	648±197	6,5±2,1	5,0±2,8
	LSX	45	306±40	152±58	497±179	751±327	6,2±1,8	4,5±1,7
	RJxM	22	322±34	174±48	537±123	831±228	7,0±1,5	5,3±1,9
	LSxM	78	314±34	213±41	683±126	1093±225	8,7±1,4	6,2±1,8
CBxM	15	302±43	143±35	479±117	716±206	7,1±1,6	4,9±0,8	

RJ-rjava/Brown, LS-lisasta/Simmental, CB-črno-bela/Holstein, CK-cika/Local breed cika, LIM-limuzin/Limousin, CHA-šarole/Charolais, LSX-križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJxM-križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LSxM-križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČBxM-križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 14: Prirast in klavna kakovost bikov (> 12 mesecev) po pasmah, Slovenija 2012

Table 14: Growth and carcass traits of bulls (> 12 months) according to breeds, Slovenia 2012

Kategorija / Category	Pasma Breed	Število Number	Starost, dni Age, days	Masa trupa, kg Carcass weight, kg	¹ Neto prirast, g/dan ¹ Net gain, g/dan	² Prirast žive mase, g/dan ² Live daily gain, g/day	³ Konformacija ³ Conformation, 1–15	⁴ Zamaščenost ⁴ Fatness, 1–15
povprečja ± standardni odkloni / means ± standard deviations								
Biki/Bulls (> 12 m)	RJ	2702	719±121	332±62	470±95	788±167	6,3±1,5	6,2±1,6
	LS	16987	690±115	368±62	544±107	920±189	8,5±1,7	6,3±1,6
	ČB	3987	701±124	320±65	464±98	775±174	4,8±1,3	6,1±1,9
	CK	174	763±225	305±73	412±97	685±172	7,3±1,8	5,7±1,6
	LIM	77	969±588	404±107	479±149	813±256	10,3±2,0	5,6±1,6
	CHA	75	905±497	407±102	506±144	859±248	9,8±2,1	5,8±1,5
	LSX	2846	695±107	369±61	540±106	915±187	8,0±1,8	6,4±1,6
	RJ×M	957	711±119	359±64	512±100	865±178	8,3±1,6	6,2±1,6
	LS×M	1324	684±104	375±63	557±110	945±195	9,3±1,9	6,1±1,5
	ČB×M	441	702±105	366±62	528±97	893±172	7,8±1,6	6,2±1,5

RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, CK–cika/Local breed cika, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, ČB×M–križanci črno-bele in mesne/Crosses of Holstein with meat breeds.

¹Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight

²Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi povprečne rojstne mase telet v kontroli ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on average birth weight of calves in beef control and 55% dressing

³Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

⁴Zamaščenost/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

**GOSPODARSKO KRIŽANJE Z MESNIMI PASMAMI
V LETU 2012**

Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-POTOKAR, Tomaž PERPAR

METODOLOŠKI UVOD

Analizirali smo podatke križanj z različnimi mesnimi pasmami ter jih prikazali v primerjavi s čistimi mesnimi pasmami ali primerjalno na mlečne in kombinirane pasme, ki se uporabljajo v Sloveniji. Pogoj za določitev čiste pasme je bil, da je njen delež presegal 87%. Analiza zajema podatke za mlado pitano govedo zaklano v slovenskih klavnicah v letu 2012. V raziskavi smo se omejili na tri najbolj zastopane pasme v Sloveniji, to je črno-belo (ČB), lisasto (LS) in rjavo (RJ) ter na gospodarska križanja z mesnimi pasmami limuzin (LIM), šarole (CHA) in belgijsko belo-plavo (BBP). Prikazani so osnovni statistični parametri za starost ob zakolu in neto dnevni prirast klavne mase ter lastnosti klavnih trupov (masa trupa, konformacija in zamaščenost). Rezultati so prikazani za kategorije mladega pitanega goveda, posebej za bike (12–24 mesecev) in telice (12–30 mesecev starosti). Ocene za mesnatost in zamaščenost so prikazane na lestvici 1-15, upoštevajoč podrazrede osnovne klasifikacije (UL RS, št. 120/2005). Pričujoč prikaz ni namenjen statističnemu vrednotenju pasemskih razlik oziroma razlik med križanji, zato ne podajamo posebnih komentarjev k preglednicam in slikam.

V prvem delu gre za prikaz rezultatov za čiste pasme v primerjavi z njihovimi mesnimi križanci; za črno-belo pasmo je prikaz v preglednici 1, za lisasto v preglednici 2 in rjavo v preglednici 3. Razlike med čistimi pasmami in njihovimi križanji so grafično prikazane tudi na sliki 1. Drugi del prikazuje primerjavo čiste limuzin (preglednica 4) in šarole (preglednica 5) pasme z njihovimi križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo. Razlike med njimi so grafično prikazane tudi na sliki 2.

Preglednica 1: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic črno-bele pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2012

Table 1: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Holstein breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2012

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
ČB	$\times$ ČB	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število Number	2779	134	18	161	515	58	12	41
Starost, dni Age, days	647 (± 79)	657 (± 66)	666 (± 55)	660 (± 71)	695 (± 135)	660 (± 114)	614 (± 146)	667 (± 100)
Masa trupa Carcass weight, kg	313 (± 65)	363 (± 60)	381 (± 56)	356 (± 57)	242 (± 65)	259 (± 50)	268 (± 54)	260 (± 52)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	487 (± 92)	558 (± 100)	574 (± 89)	544 (± 84)	351 (± 78)	398 (± 71)	446 (± 75)	395 (± 81)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	4,8 ($\pm 1,3$)	8,2 ($\pm 1,6$)	7,3 ($\pm 1,5$)	7,5 ($\pm 1,3$)	4,3 ($\pm 1,4$)	6,9 ($\pm 1,3$)	6,3 ($\pm 1,5$)	6,9 ($\pm 1,2$)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	6,2 ($\pm 1,9$)	5,7 ($\pm 1,5$)	6,8 ($\pm 1,7$)	6,6 ($\pm 1,4$)	7,1 ($\pm 2,8$)	6,5 ($\pm 1,9$)	7,3 ($\pm 2,1$)	7,6 ($\pm 2,1$)

ČB–črno-bela/Holstein, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 2: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic lisaste pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2012

Table 2: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Simmental breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2012

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
LS	$\times$ LS	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ LS	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število Number	12783	221	174	642	3377	104	74	307
Starost, dni Age, days	646 (± 75)	647 (± 77)	647 (± 68)	646 (± 77)	674 (± 129)	655 (± 121)	658 (± 141)	654 (± 134)
Masa trupa Carcass weight kg	366 (± 62)	381 (± 65)	399 (± 60)	365 (± 61)	273 (± 55)	279 (± 62)	302 (± 58)	274 (± 55)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	571 (± 99)	594 (± 106)	623 (± 110)	568 (± 93)	412 (± 78)	432 (± 89)	469 (± 90)	426 (± 76)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	8,5 ($\pm 1,7$)	10,1 ($\pm 1,8$)	9,5 ($\pm 1,9$)	9,1 ($\pm 1,7$)	7,4 ($\pm 1,5$)	9,1 ($\pm 1,7$)	8,5 ($\pm 1,4$)	8,1 ($\pm 1,6$)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	6,4 ($\pm 1,6$)	5,8 ($\pm 1,4$)	6,4 ($\pm 1,4$)	6,3 ($\pm 1,5$)	7,7 ($\pm 2,1$)	7,0 ($\pm 2,0$)	7,9 ($\pm 2,0$)	7,7 ($\pm 2,2$)

LS–lisasta/Simmental, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin,

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 3: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic rjave pasme v primerjavi s križanci mesnih pasem, Slovenija 2012

Table 3: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Brown breed in comparison to its crosses with meat breeds, Slovenia 2012

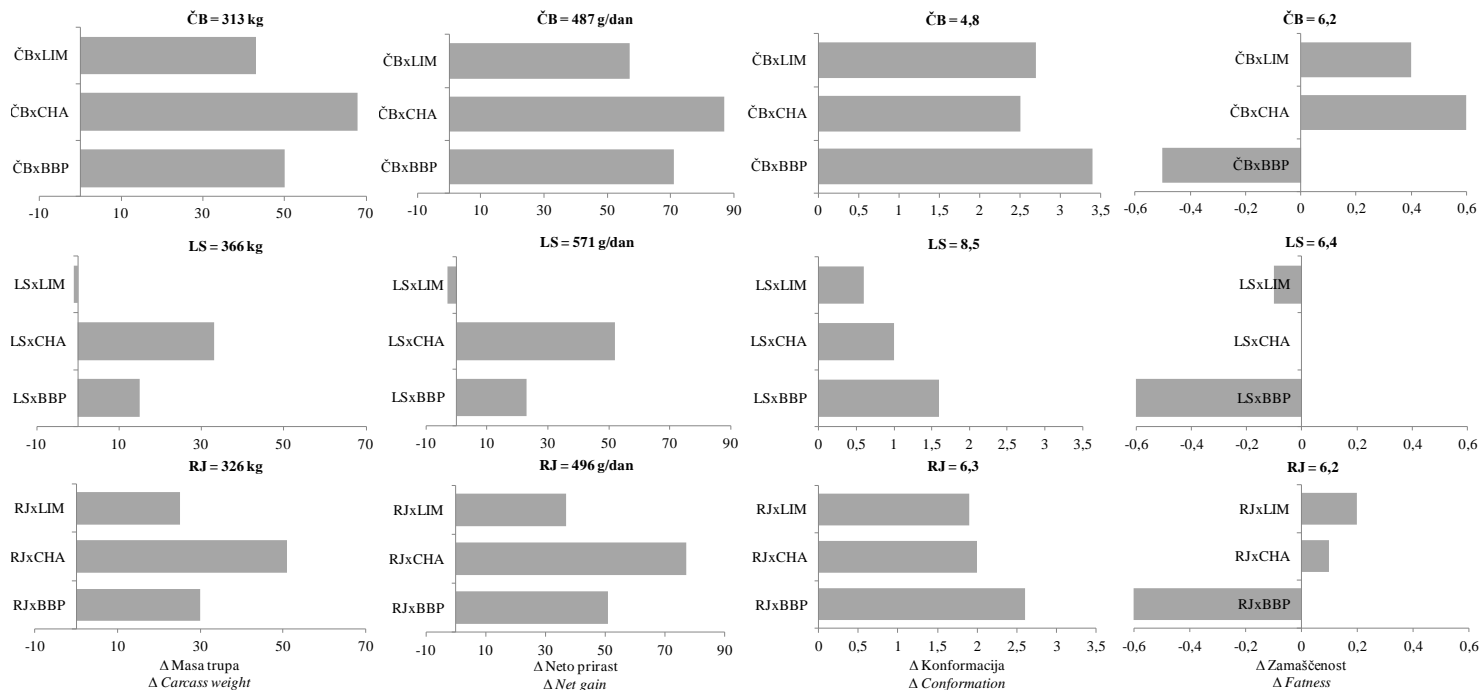
	Biki (12–24 mesecev) <i>Young bulls (12–24 months)</i>				Telice (12–30 mesecev) <i>Heifers (12–30 months)</i>			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) <i>means ($\pm$standard deviations)</i>							
RJ	$\times$ RJ	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM	$\times$ RJ	$\times$ BBP	$\times$ CHA	$\times$ LIM
Število <i>Number</i>	1785	109	66	475	301	50	19	182
Starost, dni <i>Age, days</i>	661 ($\pm$ 73)	656 ($\pm$ 68)	663 ($\pm$ 65)	662 ($\pm$ 71)	712 ($\pm$ 137)	673 ($\pm$ 126)	672 ($\pm$ 113)	647 ($\pm$ 132)
Masa trupa <i>Carcass weight</i> kg	326 ($\pm$ 60)	356 ($\pm$ 73)	377 ($\pm$ 58)	351 ($\pm$ 58)	244 ($\pm$ 55)	274 ($\pm$ 49)	282 ($\pm$ 54)	253 ($\pm$ 51)
Neto prirast, g/dan <i>Net gain, g/day</i>	496 ($\pm$ 89)	547 ($\pm$ 112)	573 ($\pm$ 92)	533 ($\pm$ 86)	347 ($\pm$ 66)	416 ($\pm$ 83)	424 ($\pm$ 60)	399 ($\pm$ 75)
¹ Konformacija <i>¹Conformation</i> 1-15	6,3 ($\pm$ 1,4)	8,9 ($\pm$ 1,8)	8,3 ($\pm$ 1,6)	8,2 ($\pm$ 1,4)	5,5 ($\pm$ 1,3)	7,9 ($\pm$ 1,4)	7,6 ($\pm$ 2,0)	7,2 ($\pm$ 1,3)
² Zamaščenost <i>²Fatness</i> 1-15	6,2 ($\pm$ 1,5)	5,6 ($\pm$ 1,4)	6,3 ($\pm$ 1,5)	6,4 ($\pm$ 1,5)	7,6 ($\pm$ 2,2)	7,4 ($\pm$ 1,7)	7,4 ($\pm$ 2,2)	7,6 ($\pm$ 2,0)

RJ–rjava/Brown, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin,

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, BBP–belgijsko belo-plavo/Belgian blue, CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin

Slika 1: Razlike (Δ) v rastnih in klavnih lastnostih mladih bikov: primerjava posamezne mlečne/kombinirane pasme z njenim gospodarskim križanjem, Slovenija 2012

Figure 1: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls: comparison of dairy or double-purpose breed to its meat crosses, Slovenia 2012

Preglednica 4: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic limuzin pasme v primerjavi s križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo, Slovenija 2012

Table 4: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Limousin breed in comparison to crosses with Holstein, Simmental or Brown breed, Slovenia 2012

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
LIM	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ	$\times$ LIM	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ
Število Number	38	161	642	475	20	41	307	182
Starost, dni Age, days	634 ($\pm$ 84)	660 ($\pm$ 71)	646 ($\pm$ 77)	662 ($\pm$ 71)	588 ($\pm$ 177)	667 ($\pm$ 100)	654 ($\pm$ 134)	647 ($\pm$ 132)
Masa trupa Carcass weight kg	355 ($\pm$ 75)	356 ($\pm$ 57)	365 ($\pm$ 61)	351 ($\pm$ 58)	247 ($\pm$ 50)	260 ($\pm$ 52)	274 ($\pm$ 55)	253 ($\pm$ 51)
Neto prirast, g/dan Net gain, g/day	563 ($\pm$ 124)	544 ($\pm$ 84)	568 ($\pm$ 93)	533 ($\pm$ 86)	446 ($\pm$ 112)	395 ($\pm$ 81)	426 ($\pm$ 76)	399 ($\pm$ 75)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	9,8 ($\pm$ 1,9)	7,5 ($\pm$ 1,3)	9,1 ($\pm$ 1,7)	8,2 ($\pm$ 1,4)	9,1 ($\pm$ 1,5)	6,9 ($\pm$ 1,2)	8,1 ($\pm$ 1,6)	7,2 ($\pm$ 1,3)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	6,0 ($\pm$ 1,6)	6,6 ($\pm$ 1,4)	6,3 ($\pm$ 1,5)	6,4 ($\pm$ 1,5)	7,1 ($\pm$ 2,3)	7,6 ($\pm$ 2,1)	7,7 ($\pm$ 2,2)	7,6 ($\pm$ 2,0)

LIM–limuzin/Limousin, ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

Preglednica 5: Rastne in klavne lastnosti mladih bikov in telic šarole pasme v primerjavi s križanci s črno-belo, lisasto ali rjavo pasmo, Slovenija 2012

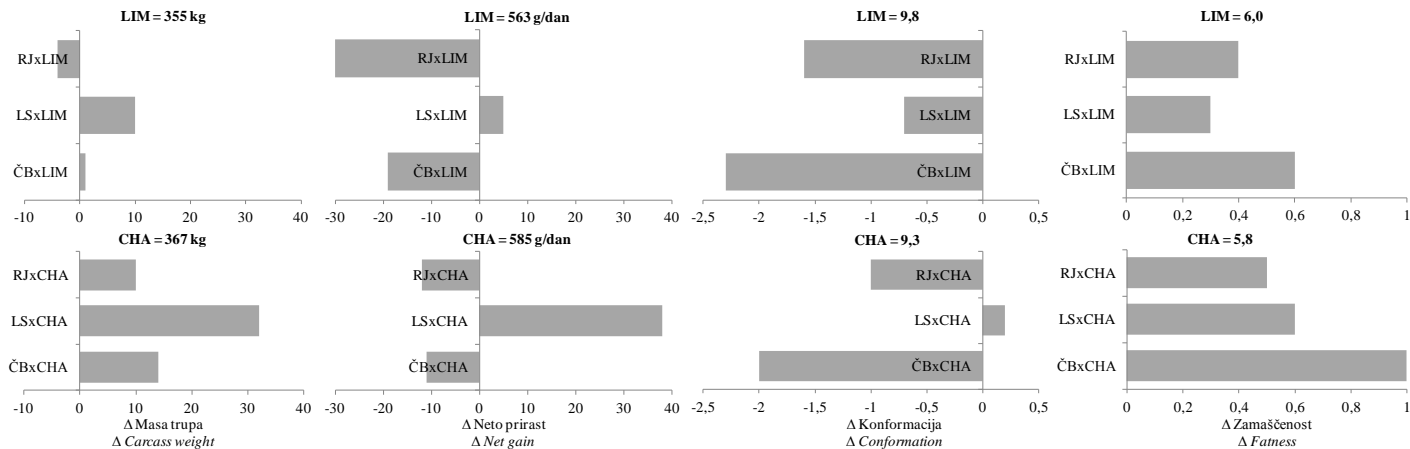
Table 5: Growth and carcass traits of young bulls and heifers of Charolais breed in comparison to crosses with Holstein, Simmental or Brown breed, Slovenia 2012

	Biki (12–24 mesecev) Young bulls (12–24 months)				Telice (12–30 mesecev) Heifers (12–30 months)			
	povprečja ($\pm$ standardni odkloni) means ($\pm$ standard deviations)							
CHA	$\times$ CHA	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ	$\times$ CHA	$\times$ ČB	$\times$ LS	$\times$ RJ
Število Number	44	18	174	66	6	12	74	19
Starost, dni Age, days	635 (± 77)	666 (± 55)	647 (± 68)	663 (± 65)	577 (± 155)	614 (± 146)	658 (± 141)	672 (± 113)
Masa trupa Carcass weight kg	367 (± 62)	381 (± 56)	399 (± 60)	377 (± 58)	211 (± 90)	268 (± 54)	302 (± 58)	282 (± 54)
Neto prirast g/dan Net gain, g/day	585 (± 108)	574 (± 89)	623 (± 110)	573 (± 92)	355 (± 74)	446 (± 75)	469 (± 90)	424 (± 60)
¹ Konformacija ¹ Conformation 1-15	9,3 ($\pm 1,7$)	7,3 ($\pm 1,5$)	9,5 ($\pm 1,9$)	8,3 ($\pm 1,6$)	7,5 ($\pm 0,5$)	6,3 ($\pm 1,5$)	8,5 ($\pm 1,4$)	7,6 ($\pm 2,0$)
² Zamaščenost ² Fatness 1-15	5,8 ($\pm 1,4$)	6,8 ($\pm 1,7$)	6,4 ($\pm 1,4$)	6,3 ($\pm 1,5$)	4,7 ($\pm 0,8$)	7,3 ($\pm 2,1$)	7,9 ($\pm 2,0$)	7,4 ($\pm 2,2$)

CHA–šarole/Charolais, ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown

¹Konformacija/Conformation: P = 1–3, O = 4–6, R = 7–9, U = 10–12, E = 13–15

²Zamaščenosti/Fatness: 1 = 1–3, 2 = 4–6, 3 = 7–9, 4 = 10–12, 5 = 13–15

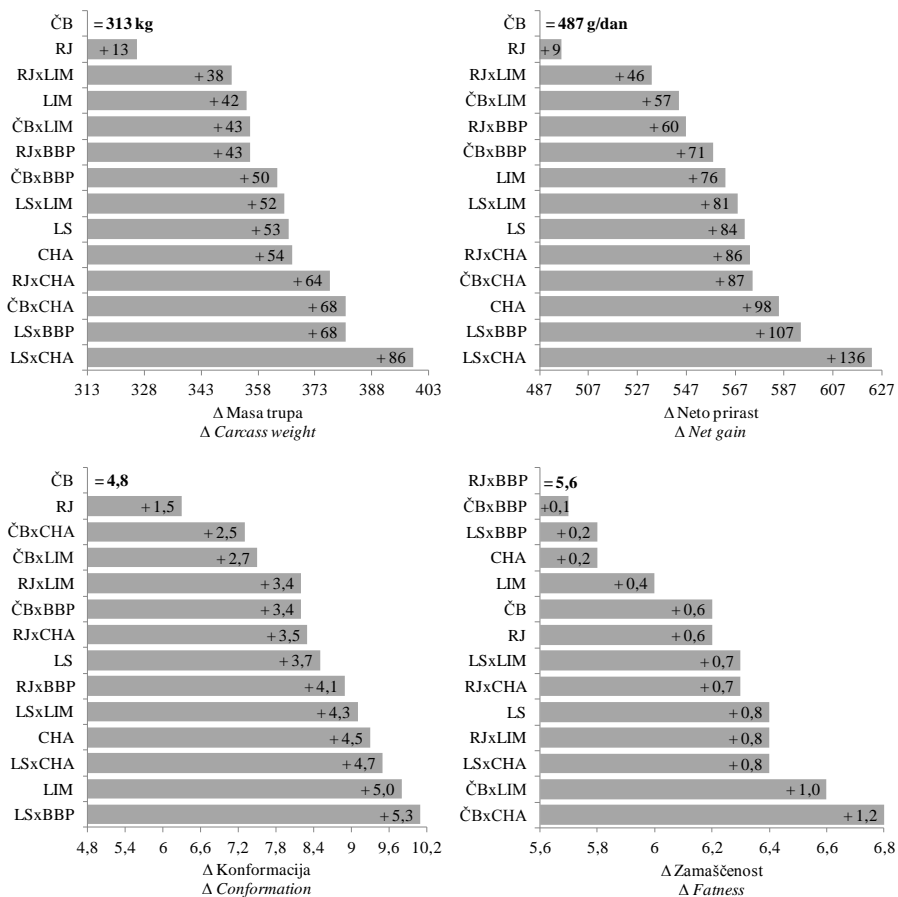
ČB–črno-bela/Holstein, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais

Slika 2: Razlike (Δ) v rastnih in klavnih lastnostih mladih bikov: primerjava mesne pasme in križanja le-te z mlečnimi in kombiniranimi pasmami, Slovenija 2012

Figure 2: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls: comparison of meat breeds and their crossing with dairy or double-purpose breeds, Slovenia 2012

PRIMERJAVA RASTNOSTI IN KLAVNE KAKOVOSTI MED RAZLIČNIMI PASMAMI IN KRIŽANJI

Gre za prikaz razlik v masi trupa, neto dnevnem prirastu in ocenah konformacije in zamaščenosti bikov (12–24 mesecev) med vsemi analiziranimi pasmami in gospodarskimi križanji (slika 3).

RJ-rjava/Brown; LS-lisasta/Simmental; LIM-limuzin/Limousine; CHA-šarole/Charolais; RJxBBP-rjava×belgijsko belo-plava/Brown×Belgian blue; RJ×CHA-rjava×šarole/Brown×Charolais; RJ×LIM-rjava×limuzin/Brown×Limousine; LSxBBP-lisasta×belgijsko belo-plava/Simmental×Belgian blue; LS×CHA-lisasta×šarole/Simmental×Charolais; LS×LIM-lisasta×limuzin/Simmental×Limousine; ČBxBBP-črno-bela×belgijsko belo-plava/Holstein×Belgian blue; ČB×CHA-črno-bela×šarole/Holstein×Charolais; ČB×LIM-črno-bela×limuzin/Holstein×Limousine

Slika 3: Primerjava rezultatov (razlik Δ) rastnih in klavnih lastnosti bikov (12–24 mesecev) čistih pasem in križancev z mesno pasmo, Slovenija 2012
Figure 3: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls (12–24 months) of various purebreeds and crosse, Slovenia 2012

**KONTROLA PRIREJE MESA GOVED V SLOVENIJI
Z ANALIZO KLAVNE KAKOVOSTI V LETU 2012**

Peter PODGORŠEK, Andreja ŽABJEK, Marjeta ČANDEK-
POTOKAR, Tomaž PERPAR

METODOLOŠKI UVOD

V pregledu prikazujemo število živali (preglednica 1), mase telet (preglednica 2) in priraste telet (preglednica 3) v kontroli prireje mesa po pasmah in letih. Iz preglednic je razvidno, da se je število živali v kontroli mesa do leta 2011 povečevalo, medtem ko se je v letu 2012 zmanjšalo zaradi zmanjševanja rej. Pri večini pasem v letu 2012 zasledimo tudi zmanjšanje rojstne mase telet in večje priraste telet ob 1. in 2. kontroli, medtem ko so bili ob 3. kontroli manjši. Manjše priraste ob 3. kontroli pripisujemo dejstvu, da teleta ob starosti sedmih mesecev prenehajo s sesanjem in začenjajo izkoriščati tudi pašo. Prirast v tem obdobju je tako pogojen predvsem s sposobnostjo teleta za izkoriščanje paše in delno seveda tudi z materinskimi lastnostmi krave.

Preglednica 1: Število živali v kontroli z meritvami po pasmah in letih, Slovenija 2005–2012

Table 1: Animals in beef recording according to breeds and years, Slovenia 2005–2012

Leto <i>Year</i>	Pasma/ <i>Breed</i>							Skupaj <i>Total</i>
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	Druge	
2005	388	222	254	148	9	56	623	1700
2006	410	254	278	130	8	68	797	1945
2007	463	309	235	126	7	98	784	2022
2008	504	305	217	107	7	88	81	2044
2009	381	426	292	129	14	96	802	2141
2010	393	457	1108	129	14	96	1109	3262
2011	471	503	1309	144	10	91	1294	3822
2012	440	457	1336	135	26	2	1191	3587

CHA–šarole/*Charolais*, LIM–limuzin/*Limousin*, LS–lisasta/*Simmental*, RJ–rjava/*Brown*, ČB–čmoba/*Holstein*, GAG–nemški angus/*German angus*, CK–cika/*Local breed Cika*, Druge/*Other*; Vir: Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, KIS/*Source: Results of dairy and beef recording, KIS.*

Preglednica 2: Mase telet v kontroli po pasmah in letih (kg), Slovenija 2005–2012

Table 2: Weight of calves at different ages according to breeds and years (kg), Slovenia 2005–2012

Leto Year	Pasma/Breed								Skupaj Total
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	CK	Druge	
<u>Masa ob 1. kontroli (rojstna masa)/Weight at 1st control (birth weight)</u>									
2005	46,7	40,3	45,2	41,5	43,2	51,1	-	44,4	44,5
2006	46,3	40,0	44,6	43,3	27,5*	53,3	-	44,0	44,1
2007	46,3	40,9	45,0	38,6	-	40,8	33,8	44,2	44,0
2008	45,5	42,3	43,7	39,5	-	43,5	33,0	42,3	43,2
2009	44,9	42,0	50,4	39,1	30,0*	40,5	31,0*	42,4	43,1
2010	44,9	41,4	48,2	37,6	40,4	23,3	-	44,3	45,7
2011	45,2	42,1	49,2	39,0	-	41,6	-	46,3	47,1
2012	45,0	40,7	47,8	39,5	46,7	37,0*	-	45,7	46,0
<u>Masa ob 2. kontroli (90. dan±45 dni)/Weight at 2nd control (90 day±45 days)</u>									
2005	142,0	137,3	145,7	135,8	-	102,9	-	135,5	136,8
2006	143,2	141,3	129,9	131,0	-	125,4*	-	133,1	136,3
2007	150,9	142,6	141,4	125,0	-	114,4	-	143,1	142,5
2008	145,1	139,6	131,8	194,7*	-	84,1	-	145,2	140,6
2009	150,3	144,7	142,9	127,6	-	116,0	-	143,1	142,5
2010	138,3	129,5	157,1	118,0	-	128,4	-	162,8	144,3
2011	144,3	134,2	144,9	140,2*	-	98,7	-	153,2	143,3
2012	146,1	145,6	139,3	178,2*	-	-	-	157,5	148,2
<u>Masa ob 3. kontroli (210. dan±45 dni)/Weight at 3rd control (210 day±45 days)</u>									
2005	265,5	247,3	257,0	244,4	-	150,0	-	244,0	251,5
2006	278,6	267,2	275,5	277,3	-	159,6*	-	253,7	263,8
2007	282,3	262,7	262,1	221,9	-	214,1	-	252,6	261,2
2008	268,2	248,4	252,3	264,5	-	121,4*	-	244,9	250,5
2009	285,9	248,1	261,1	-	-	163,9	-	235,5	248,6
2010	258,9	246,9	275,5	193,9	-	205,8	-	247,1	251,4
2011	265,7	240,5	259,5	157,8*	-	190,9	-	248,4	250,5
2012	267,5	253,2	259,9	-	159,9*	233,4*	-	265,2	260,5

* manj kot 4 meritve/less than 4 measurements;

CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, ČB–črnobela/Holstein, GAG–nemški angus/German angus, CK–cika/Local breed Cika, Druge/Other; Vir: Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, KIS/Source: Results of dairy and beef recording, KIS.

Preglednica 3: Prirasti žive mase telet v kontroli po pasmah in letih (g/dan), Slovenija 2005–2012

Table 3: Calves daily gains in beef recording according to breeds and years (g/day), Slovenia 2005–2012

Leto Year	Pasma/Breed								Skupaj Total
	CHA	LIM	LS	RJ	ČB	GAG	CK	Druge	
<u>Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days</u>									
2005	1079	1077	1116	1041	-	581	-	1016	1035
2006	1079	1123	948	964	-	834*	-	996	1033
2007	1157	1134	1089	915	-	834	-	1107	1107
2008	1104	1079	980	-	-	407	-	1150	1088
2009	1167	1150	1104	949	-	843	-	1125	1113
2010	1026	976	1247	831	-	1244	-	1350	1131
2011	1076	1011	1119	991*	-	783	-	1223	1097
2012	1093	1165	1049	1521*	-	-	-	1281	1165
<u>Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days</u>									
2005	1035	1030	996	976	-	555	-	964	990
2006	1103	1081	1092	1111	-	536*	-	992	1044
2007	1121	1053	1034	855	-	749	-	998	1035
2008	1067	980	999	1052	-	629*	-	953	990
2009	1147	976	1031	-	-	616	-	951	993
2010	1009	981	1098	720*	-	1265*	-	975	1002
2011	1045	938	1017	542*	-	747*	-	978	984
2012	1061	1014	1020	-	-	935*	-	1055	1036
<u>Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days</u>									
2005	1076	986	991	936	-	-	-	959	1006
2006	1071	1178	932	1148	-	-	-	1097	1115
2007	1265	992	1057	720*	-	553*	-	1011	1067
2008	1099	958	-	-	-	-	-	910	993
2009	1155	850	983	-	-	549	-	830	914
2010	1091	1008	1094	609*	-	1005	-	849	985
2011	1106	909	1086	-	-	439*	-	809	957
2012	1049	875	1030	-	-	-	-	975	935

* manj kot 4 meritve/less than 4 measurements;

CHA–šarole/Charolais, LIM–limuzin/Limousin, LS–lisasta/Simmental, RJ–rjava/Brown, ČB–črnobela/Holstein, GAG–nemški angus/German angus, CK–cika/Local breed Cika, Druge/Other; Vir: Rezultati kontrole prireje mleka in mesa, KIS/Source: Results of dairy and beef recording, KIS.

KLAVNA KAKOVOST GOVED VKLJUČENIH V KONTROLO PRIREJE MESA, SLOVENIJA 2012

Predstavljamo zakol in klavno kakovost živali, pri katerih v sistemu kontrole prireje mesa spremljamo priraste do 200 kg žive mase in so bila zaklana v slovenskih klavnicah v letu 2012. V analizo smo zajeli goveda vseh v kontroli prireje mesa zastopanih pasem in križanj. Iz podatka o topli masi trupa in starosti živali ob zakolu smo izračunali neto dnevni prirast tople mase trupa ter prirast ocenili tudi na živo maso. Rezultati analize, pri kateri smo primerjali priraste v času kontrole in rezultate z linije klanja so prikazani v preglednicah 4-5 in sliki 1. Podatke o zakolu in klavni kakovosti smo pridobili od pooblaščen organizacije (Bureau Veritas) za ocenjevanje in razvrščanje trupov na liniji klanja. Zbrane podatke smo povezali s Centralno podatkovno zbirko Govedo Kmetijskega inštituta Slovenije in s tem pridobili podatke o poreklu, pasmi, starosti in vrsti kontrole. Podatki so poenoteni s slovenskim *Pravilnikom o ocenjevanju in razvrščanju govejih trupov in polovic na klavni liniji* in Uredbami EU, ki razvrščajo goveje trupe v sedem kategorij ter ocenjujejo konformacijo ali mesnatost (od -P do +E) in zamaščenost (od -1 do +5) po sistemu EUROP.

Preglednica 4: Prirast in klavna kakovost goved v kontroli prireje mesa po kategorijah, Slovenija 2012

Table 7: Gain and carcass quality in beef recording according to categories, Slovenia 2012

¹ Kategorija ¹ Category	Biki Bulls 12–24	Biki Bulls >24	Telice Heifers	Teleta Calves <8	Teleta Calves 8–12	Krave Cows 30m-51	Krave Cows >5
Število/Number	125	142	20	16	13	18	16
² Prirast 0–90 ² Gain 0–90	1053 ±266	1055 ±216	1116 ±276	1194 ±345	1125 ±467	958 ±166	1025 ±211
³ Prirast 0–210 ³ Gain 0–210	1058 ±211	1070 ±168	810 ±217	826 ±252	1120 ±96	891 ±87	1106 ±124
⁴ Prirast 90–210 ⁴ Gain 90–210	1014 ±205	1090 ±198	760 ±155	- -	- -	914 ±85	1135 ±138
Starost, dni Age, days	584 ±106	1203 ±429	737 ±278	178 ±47	281 ±37	1507 ±222	3367 ±909
Masa trupa, kg Carcass weight, kg	322 ±82	463 ±106	257 ±71	119 ±35	186 ±37	326 ±76	332 ±86
⁵ Neto prirast, g/dan ⁵ Net gain, g/day	557 ±126	408 ±104	363 ±74	695 ±213	673 ±153	- -	- -
⁶ PŽM, g/dan ⁶ Live daily gain, g/day	1020 ±270	628 ±203	600 ±131	1005 ±395	859 ±218	- -	- -
⁷ Konformacija, 1–15 ⁷ Conformation, 1–15	7,9 ±2,2	9,1 ±3,1	8,0 ±1,6	7,3 ±2,4	7,8 ±1,7	8,7 ±2,1	7,0 ±3,1
⁸ Zamaščenost, 1–15 ⁸ Fatness, 1–15	5,6 ±1,6	5,7 ±1,6	6,7 ±2,3	4,0 ±1,4	5,1 ±1,8	5,7 ±2,3	5,7 ±3,2

¹Biki (12–24 mesecev)/Young bulls (12–24 months), Biki (>24 mesecev)/Bulls (>24 months), Telice/Heifers, Teleta (<8 mesecev)/Calves (<8 months), Krave (12–30 mesecev)/Cows (12–30 months), Krave (>5 let)/Cows (>5 years)

²Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days;

³Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days;

⁴Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days;

⁵Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight;

⁶Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi rojstne mase ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on birth weight and 55% dressing;

⁷Konformacija/ Conformation (–P = 1, ..., +E = 15);

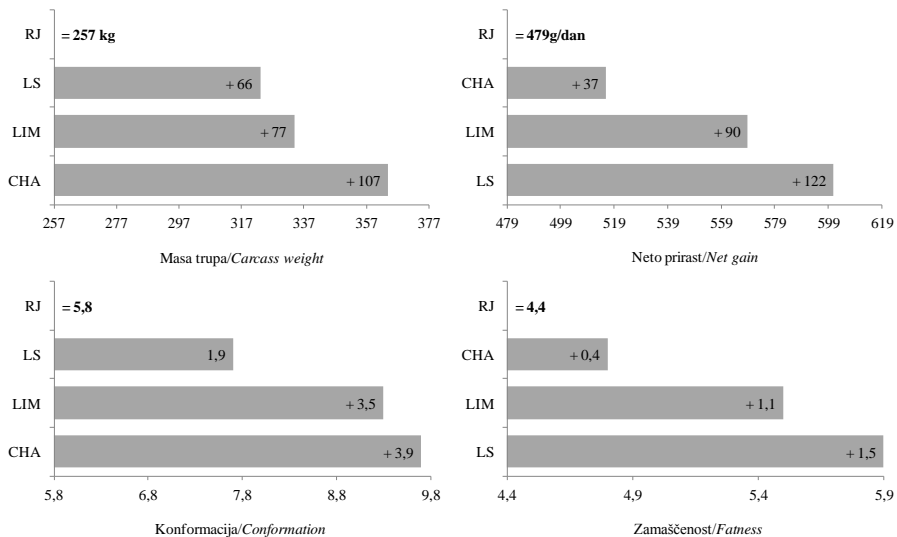
⁸Zamaščenost/ Fatness: (–1 = 1, ..., +5 = 15).

Preglednica 5: Prirast in klavna kakovost bikov po pasmah, Slovenija 2012

Table 8: Gain and carcass quality of bulls in beef recording according to breed, Slovenia 2012

¹ Pasma/Breed	Biki (12–24 mesecev)/Bulls (12–24 months)				Biki (>24 mesecev)/Bulls (>24 months)			
	RJ	LS	LIM	CHA	RJ	LS	LIM	CHA
Število/Number	12	44	6	15	23	48	22	16
² Prirast 0–90	1010	1047	975	1001	960	1065	1060	1115
² Gain 0–90	±173	±207	±188	±360	±150	±186	±199	±282
³ Prirast 0–210	1017	1049	793	943	1056	1095	1006	1224
³ Gain 0–210	±193	±187	±202	±148	±160	±130	±185	±156
⁴ Prirast 90–210	918	1072	877	909	1089	1110	1018	1180
⁴ Gain 90–210	±127	±168	±0	±263	±241	±169	±166	±217
Starost, dni	536	577	650	616	1093	1118	1526	1521
Age, days	±128	±109	±97	±77	±234	±236	±566	±667
Masa trupa, kg	257	323	334	364	462	485	485	495
Carcass weight, kg	±64	±63	±62	±46	±65	±107	±120	±127
⁵ Neto prirast, g/dan	479	569	516	601	430	445	347	353
⁵ Net gain, g/day	±29	±100	±77	±115	±50	±100	±118	±95
⁶ PŽM, g/dan	737	948	863	987	-	710	582	604
⁶ Live daily gain, g/day	±0	±143	±133	±205	-	±204	±192	±163
⁷ Konformacija, 1–15	5,8	7,7	9,7	9,3	6,2	10,0	11,4	10,9
⁷ Conformation, 1–15	±1,8	±1,6	±1,4	±1,7	±2,1	±2,3	±2,3	±2,8
⁸ Zamaščenost, 1–15	4,4	5,5	4,8	5,9	5,7	5,9	4,9	5,6
⁸ Fatness, 1–15	±1,0	±1,2	±0,8	±1,5	±1,6	±1,7	±1,4	±2,0

¹RJ–rjava/Brown, LS–lisasta/Simmental, ČB–črno-bela/Holstein, LSX–križanci z lisasto/Crosses with Simmental, LIM–limuzin/Limousin, CHA–šarole/Charolais, RJ×M–križanci rjave in mesne/Crosses of Brown with meat breeds, LS×M–križanci lisaste in mesne/Crosses of Simmental with meat breeds, NZ–neznano poreklo/Other; ²Prirast 0–90 dni/Gain 0–90 days; ³Prirast 0–210 dni/Gain 0–210 days; ⁴Prirast 90–210 dni/Gain 90–210 days; ⁵Dnevni prirast klavne mase/Daily gain of warm carcass weight; ⁶Ocenjen prirast žive mase izračunan na osnovi rojstne mase ter 55% klavnosti/Estimated daily live weight gain based on birth weight and 55% dressing; ⁷Konformacija/Conformation (–P=1, ..., +E=15); ⁸Zamaščenost/Fatness: (–1=1, ..., +5=15).

Slika 1: Primerjava rezultatov (razlik Δ) rastnih in klavnih lastnosti bikov (12–24 mesecev) čiste rjave (RJ), lisaste (LS), limuzin (LIM) in šarole (CHA) pasme, Slovenija 2012

Figure 1: Difference (Δ) in growth rate and carcass traits of young bulls (12–24 months) of Brown (RJ), Simmental (LS), Limousine (LIM) and Charolais (CHA) breed, Slovenia 2012